



การคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2555
ประเภทการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรดีเด่น
(กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์)



โดย :- กลุ่มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์เชิงบูรณาการ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ / โทรสาร 0-2653-4477
E-Mail :- transfer10@dld.go.th, tip_dld@yahoo.com

สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2555
ประเภทการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรดีเด่น
(กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์)
กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาว จังหวัดกำแพงเพชร

ที่ตั้ง	เลขที่ 49 หมู่ที่ 11 ตำบลหินดาด อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร		
จัดตั้งกลุ่มเมื่อ	วันที่ 16 มิถุนายน 2546	วันที่จดทะเบียน	30 มีนาคม 2549
เลขทะเบียน	6-62-09-02/1-0005	อายุของกลุ่ม	รวม 8 ปี
สมาชิกแรกตั้ง	จำนวน 11 คน	สมาชิกปัจจุบัน	จำนวน 37 คน
ประธานกลุ่ม	นายไพบูลย์ ศรีภักดี	โทรศัพท์	08-7729-0765

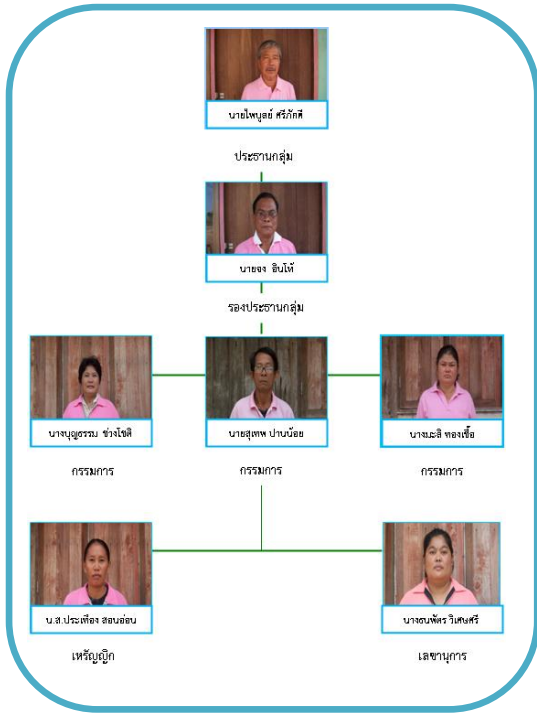
1. ความคิดริเริ่มและความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้างผลงาน

สภาพเดิมเกษตรกรประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลังเพียงอย่างเดียว ต่อมาในปี พ.ศ.2546 ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม มีสมาชิกเริ่มแรก 11 คน เพื่อหาเงินงบประมาณไปซื้อโคมาเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม โดยทำการกู้เงินจาก ธกส. แรกเริ่มการเลี้ยงโคจะมีลักษณะต่างคนต่างเลี้ยง ไม่มีระบบ



การจัดการที่ดีทำให้ประสบปัญหาด้านการตลาดและราคาตกต่ำ เนื่องจากต่างคนเลี้ยงต่างคนต่างขายทำให้ไม่สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าได้ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้ จึงมีแนวคิดในการรวมกลุ่มเพื่อเลี้ยงโคในลักษณะคอกรวมเพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกันเรียนรู้และเลี้ยงดูโคขุน นอกจากนี้ ยังได้รวบรวมเงินจากสมาชิกและกู้เงิน ธกส. เพิ่มเติม นำมาบริหารจัดการกลุ่ม จากนั้นมีการสร้างโรงเรือนเพื่อเลี้ยงโคขุนในคอกรวม และได้ไปศึกษาดูงานที่ฟาร์มสุมิตร จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเรียนรู้วิธีการเลี้ยงโคขุนและนำมาปรับใช้ในกลุ่มของตนเอง นำองค์ความรู้ของสมาชิกมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความรู้ทางวิชาการที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยแบ่งเงินกู้เป็น 2 ส่วน เพื่อซื้อโคเข้าขุนในคอกรวมและให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อซื้อโคไปเลี้ยงที่บ้านตนเอง พร้อมทั้งจำหน่ายวัตถุดิบอาหารชั้นเพื่อให้สมาชิกซื้อไปผสมใช้เองตามสูตรอาหารที่กลุ่มได้กำหนดขึ้น ส่วนปัญหาเรื่องการตลาดกลุ่มแก้ไขโดยการติดต่อโดยตรงกับฟาร์มที่ซื้อโคไปขุนและพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งติดต่อซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ในช่วงที่โคราคาตกต่ำกลุ่มได้แก้ปัญหาโดยการลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ลดจำนวนโคที่ขุนและซื้อโคที่มีขนาดเล็กเพื่อลดต้นทุนการผลิต กลุ่มได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ.2549 และทำการจัดซื้อที่ดินสร้างที่ทำการกลุ่ม นอกจากนี้ ได้ชักชวนให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงโคเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง โดยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มโครงการธนาคารขี้วัวให้เยาวชนบริหารจัดการมีสมาชิก จำนวน 16 คน ทำการรวบรวมมูลโคส่งขายเพื่อสร้างรายได้ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาเสพติดของเยาวชนได้อย่างดียิ่ง

2. ความสามารถในการบริหารจัดการสถาบัน



ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก 37 คน มีทุนดำเนินการ 606,800 บาท มีทรัพย์สินมูลค่า 471,500 บาท มีผลผลิตโคขุนออกสู่ตลาดทั้งที่เป็นคอกรวมและคอกแยกตามบ้านสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 300 ตัวต่อรุ่น (4 เดือน) นอกจากนี้ยังมีโคขุนของเยาวชนที่ออกสู่ตลาดประมาณ 150 ตัวต่อปีอีกด้วย กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาว มีระบบบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจน มีกิจกรรมก้าวหน้าโดยลำดับ มีสมาชิกเข้าร่วมมากขึ้น โดยเปิดรับสมาชิกภายในหมู่บ้านและใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรม ในปี พ.ศ.2549 ได้รับรางวัลกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ดีเด่นระดับเขตจากสำนักงานปศุสัตว์เขต 6 ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 37 คน มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน กรรมการ เภรัญญิกและเลขาธิการ โดยคณะกรรมการทุกคนมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนและได้กำหนดระเบียบและข้อบังคับสมาชิก ดังนี้

- 1) ประชุมสมาชิกเดือนละครั้ง เพื่อเก็บเงินสัจจะรายเดือน รับฟังและแก้ไขปัญหาของสมาชิก รวมทั้งสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ กำหนดการซื้อ/ขายโคในแต่ละรุ่น
- 2) ประชุมคณะกรรมการปีละ 3 ครั้ง เรื่องการซื้อ/ขายโคขุนแต่ละรุ่น (รุ่นละ 4 เดือน)
- 3) ประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง ในเดือนธันวาคมของทุกปี เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและวางแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มในปีต่อไป

ทั้งนี้ การเลี้ยงดูโคขุนในคอกรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาวได้กำหนดให้สมาชิกทุกคนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อเลี้ยงโคขุนรายละ 1 วัน และได้กำหนดระยะเวลาในการเลี้ยงโคขุนออกเป็นปีละ 3 รุ่นๆ ละ 4 เดือน มีแปลงหญ้าของกลุ่มและแยกรายสมาชิก ส่วนการเลี้ยงแยกรายฟาร์มที่บ้านของสมาชิก กลุ่มได้ให้บริการเงินกู้ดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี นอกจากนี้ ยังมีบริการด้านสูตรอาหารชั้นและอาหารหยาบที่กลุ่มจัดหาบริการ การซื้อ/ขายโคต้องผ่านคณะกรรมการกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง

แผนการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาว ในปี พ.ศ.2555

- 1) ทำบ่อแก๊สเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในฟาร์ม
- 2) ทำปุ๋ยอัดเม็ดโดยใช้มูลสัตว์ที่ได้จากบ่อแก๊สชีวภาพ
- 3) ปลูกหญ้าพันธุ์ดี (หญ้าเนเปียร์ปากช่อง) เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์
- 4) สร้างโรงเรือนใหม่เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมาเช่าพื้นที่เลี้ยงเพื่อนำมูลเข้าบ่อแก๊สเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า
- 5) ทำโครงการมาปนกิจกลุ่มให้กับสมาชิกในกลุ่ม
- 6) ขยายกลุ่มโดยการเพิ่มจำนวนสมาชิกและจำนวนโคขุน
- 7) ลดต้นทุนอาหารที่ใช้ขุน โดยใช้ยอดมันสำปะหลังในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในอาหารผสมสำหรับขุนโค



3. บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสถาบัน

กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาวได้ปรับปรุงกฎระเบียบโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและมีระเบียบการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจน สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนจะเข้าร่วมประชุมประจำเดือนเพื่อออมเงินสัจจะ โดยจะร่วมปรึกษารื้อและกำหนดแนวทางปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาทิเช่น ปัญหาแมลงวันในคอกสัตว์ ปัญหาโรคโคตกต่ำ เป็นต้น



สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตของกลุ่ม โดยต้องหมุนเวียนมาดูแลโคขุนในคอกรวม 1 วันต่อรุ่น โดยต้องดูแลทุกอย่างในคอกรวม รวมทั้งร่วมดำเนินการตามแผนการเลี้ยงโคขุน ได้แก่ การเลี้ยงโคขุนในคอกตนเอง การผสมอาหาร การป้องกันโรคและซื้อขายโค ตามวิธีปฏิบัติและข้อกำหนดที่สมาชิกร่วมกันกำหนดขึ้น อาทิ ลักษณะของโคที่เข้าขุน สูตรอาหารที่ใช้เลี้ยง การถ่ายพยาธิและฉีดวัคซีนป้องกันโรค การจัดการมูลโค รวมทั้งหลักเกณฑ์และราคาใน

การจำหน่าย ตลอดจนศึกษาดูงานกับส่วนราชการต่างๆ เช่น เรื่องบ่อแก๊สชีวภาพ ซึ่งเกิดจากสมาชิกในกลุ่มได้ไปอบรมและนำมาขยายผลให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ทำให้มีผู้สนใจทำบ่อแก๊สสำหรับครัวเรือน จำนวน 5 บ่อ ทั้งยังได้ไปศึกษาดูงานเพิ่มเติมและสมาชิกในกลุ่มมีมติร่วมกันจัดทำบ่อแก๊สชีวภาพขนาดใหญ่เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ในปี พ.ศ.2555 คณะกรรมการกลุ่มประชุมปีละ 3 ครั้ง เพื่อปรึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงโค กำหนดการซื้อขายโคในแต่ละรุ่น เป็นต้น

กลุ่มกำหนดให้มีการจัดประชุมใหญ่ในเดือนธันวาคมของทุกปี เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของกลุ่ม อาทิเช่น การเก็บเงินหุ้น การจัดเลี้ยงสังสรรค์ การจับรางวัล การแจกปุ๋ยอินทรีย์และกำหนดแผนการดำเนินงานของกลุ่มในปีถัดไป

4. ความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจของสถาบัน

จากการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจนทำให้กลุ่มมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงมีผลการดำเนินงานดังนี้

1) **ทุนดำเนินการ** มีมูลค่า 606,800 บาท ประกอบด้วย

○ เงินหุ้น คนละ 1,000 บาท/ปี เก็บครั้งเดียว (เดือนธันวาคม) เริ่มเก็บตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 รวมมูลค่า 296,000 บาท

○ เงินออมสัจจะคนละ 100 บาท/เดือน เก็บเดือนละครั้ง รวมมูลค่า 310,800 บาท

○ เงินกู้ โดยได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือเรื่องเงินทุนจาก **รทส.** จำนวน 1,000,000 บาท ใช้สำหรับบริหารในกลุ่มและให้สมาชิก **สปก.** เริ่มกู้ในปี พ.ศ.2555 จำนวน 1,000,000 บาท ให้สมาชิกซื้อโคและอาหาร **ธนาคารอมสิน** จำนวน 100,000 บาท ให้ซื้ออาหารโคสำหรับบริหารภายในกลุ่มฯ และ **อบต.** จำนวน 100,000 บาท ให้ซื้ออาหารโคสำหรับบริการภายในกลุ่มฯ

2) **ทรัพย์สินในกลุ่ม** มีมูลค่า 471,500 บาท เกิดจากผลกำไรของกลุ่ม อาทิ ลานตากมูลโค โรงเรือนเลี้ยงโค ที่ดิน ที่ทำการกลุ่ม รถขนของ เครื่องผสมอาหาร โกดังเก็บและผสมอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโคขุนของกลุ่มในคอกรวม จำนวน 40 ตัวๆ ละ 25,000 บาท รวมมูลค่าประมาณ 1,000,000 บาท กลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนบ้านปางมะนาวมีผลกำไรจากการเลี้ยงโคหลังหักต้นทุนแล้ว ดังนี้

○ ปี พ.ศ.2552 จำนวน 127,000 บาท กลุ่มตกลงกันว่าจะไม่ปันผลแต่นำเงินที่ได้ซื้อเครื่องผสมอาหาร

○ ปี พ.ศ.2553 จำนวน 76,777 บาท กลุ่มตกลงกันว่าจะไม่ปันผลแต่นำเงินที่ได้ไปจัดสร้างโกดัง

○ ปี พ.ศ.2554 จำนวน 34,457 บาท (รุ่นแรก) จะปิดงบในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 กลุ่มตกลงกันว่าจะไม่ปันผลแต่นำเงินไปซื้อเครื่องชั่งน้ำหนักโค

จะเห็นได้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา กลุ่มบริหารจัดการด้วยความร่วมแรงร่วมใจโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก ร่วมกันหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตโดยนำผลกำไรที่ได้ไปลงทุนเพื่อผลตอบแทนในระยะยาวเพื่อตอบแทนให้แก่สมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้ กลุ่มได้กำหนดให้มีการปันผลหุ้น โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี ให้สมาชิกกู้ปีละครั้ง (ประมาณเดือนธันวาคมถึงมกราคม) ร้อยละ 6 บาทต่อปี กำหนดเงินกู้คนละไม่เกิน 100,000 บาท (สำหรับเลี้ยงโค) และไม่เกิน 50,000 บาท (สำหรับทำการเกษตร) โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา

5. การทำกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) กิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์

○ สมาชิกร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านในโอกาสต่างๆ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วัน-เข้าพรรษา ฯลฯ

○ ปลูกต้นไม้ในฟอ

○ ร่วมบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

○ ช่วยเงินสมทบกีฬาหมู่บ้าน งานวันเด็กของโรงเรียน

○ ช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกในกรณีเสียชีวิต

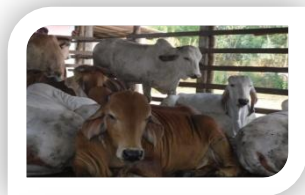
2) กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ ร่วมกันจัดทำบ่อแก๊สชีวภาพจากมูลโค เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน 5 บ่อ และแผนการจัดทำบ่อแก๊สขนาดใหญ่ ในปี พ.ศ.2555 เพื่อรับมูลโคจากคอกกลาง

○ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาสัตว์ป่วย

○ ส่งเสริมให้สมาชิกใช้มูลโคในการเพาะปลูกทำให้สมาชิกลดต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 3,000 บาท

○ สนับสนุนให้เยาวชนรวมกลุ่มเพื่อนำมูลโคไปขายสร้างรายได้และห่างไกลจากยาเสพติด



ผู้ประสานงาน/ชื่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อปรากฏบนปกหลังหนังสือ

นางสาวประเทืองทิพย์ เสือเอก

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๔๔๗๗ โทรศัพท์มือถือ ๐๘-๙๐๑๖-๙๕๖๘

E-mail :- tip_dld@yahoo.com